

Opazke.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi: pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema opravištvu, ulica Torrente 12.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•Edinost•

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

Cena z a vse leto s prilogo 7 for., za pol 3 for. 50 nov., za četrt leta 1 for. 75 nov. — Edinost brez priloge stane za celo leto 6 for., za pol leta 3 for., za četrt leta 1 for. 50 nov. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

*V edinosti je moč.

Proračunska debata v državnem zboru.

(Dalje.)

Vso to stvar Dimitz v svojej velikej zgodovini Kranjske še bolj natančno popisuje in po vsej pravici on pravi, da imajo Kranjci prvo zaslugo, da niso Habsburžani, ki so najprej v Gradcu, potem pa na Dunaju imeli svojo prestolnico, uže pred 300 leti zgubili gospostvo na Adriji, in naj to stražo na Adriji in Soči, še tako zanikajo nekateri, katere znači le malodušnost in oportuniteta. Slovincem gre tukaj za lastno kožo, kar ne morejo razumeti nekateri časnikarski „vanderčki“, ki pišejo na povelje malodušnih in neznačajnih; danes pride kak tak urednik „vanderček“ iz Lvova, jutri drug z Dunaja, pojutrašnjem iz Zagreba, potem iz kake češke vasi, in taki hočejo precej slovenski narod podučevati, ter žaliti ga, kakor jim to pride za isti dan.

S tem pa se ljudstvo ne da slepiti; Slovenci dobro znajo, da imajo izdajice v lastnej hiši, oni vedo, da zvita lisica preži na meji, da se pri prvi priliki zapodi na Slovenijo. Zato pa ne bodo nikoli nehali spominjati krone, vlade in ljudskega zastopa, naj ne zaupa Italiji, in to pri vsakej priliki, kajti njim gre tukaj za kožo, ne pa za kako III. sekcijo Lloyda in njega tiskarno, katera tudi hoče delati politiko tukaj na robu slovenske dežele, uže znamo za kacega tiča račun in gotovo ne na čast Nemcem, ako se pomisli, da se Lahoni in njihovi listi le posmehujejo nepoklicanemu zagovorniku.

Kranjski in sploh vsi slovenski poslanci se bodo pa še v bodoče brigali za Trst, kakor so se njihovi predniki pred 365 leti, in kakor je pisal italijanski pisatelj Paolo Tedeschi: „I nostri cari vicini a Lubiana, nel 1522, ci ruppero le uova nel paniere“, prav tako bodo Slovenci od slej še bolj prezali na irredento, ter jej po mogočnosti ovirali peklenski nje posel. Gledali bodo na roke tudi takim patrijotom, ki resnico in nevarnost prikrivajo in to iz samega predsodka in sovraštva do Slovincem.

Po zadnjih izjavah par tržaških poslancev v drž. zboru bi bilo soditi, da v Trstu sploh ni niti irredentarske stranke, kajti le zato, ker so kranjski poslanci govorili o tej stranki, in ne o tržaškem prebivalstvu sploh, le zato pravimo, protestovala sta Burgstaller in Luzzatto. Morda pa tudi nista razumela kranjskih poslancev, ker notorično ne znata nemškega jezika; morda ravno, da sta imela govore

uže tako pripravljene, ter da nista dobro prevdarila pomembe posameznih besed; pri vsem tem pa je neodpušljivo, da sta šla tako na limanice — kajti protestirala sta tako, da je vsak moral razumeti, da trdita, da v Trstu niti ni duha ni sluha o irredentarskej stranki.

No, kako se to ujema z agitacijo pred volitvami še lansko leto, ko sta oba gospoda kandidirala v imenu stranke, ki je v svojih volilnih razglasih, potem v listih in ustmeno imenovala po „Progressu“ nastavljene stranke, pristaše nepatrijotične in sploh take stranke, ki škili čez mejo? — Znano je tudi, da „Progresso“ noče nič vedeti za državni zbor, ker njemu je tržaška autonomija pri srcu; on se pa za Dunaj, kakor znano, prav nič ne briga in njegova glasila, kakor znano, poročajo o Rimu, kakor središču, kamor spadajo, o Dunaju pa le kakor o čisto inostranskih zadevah. Ta glasila imenujejo našega cesarja „Imperatore d' Austria“, italijanskega kralja pa „Sua Maestà“; o prvem molče, če le morejo, še celo takrat, kadar italijanskim občinam darove deli; o drugem pa vsak korak obširno in nadušeno popisuje.

To se ne da tajiti, ker je konstatirano ne le po patrijotičnih in uradnih časopisih, kakor je „L'Adria“, kateri list zdaj celo kakor kuriozum navaja, da se „L'Indipendente“ in drugi enaki listi v zadnjem času več pečejo z Dunajem. Zdaj pa naj nam dovolita oba poslanca še nekatera prasanja.

Kje je bil vzgojen Oberdank? V kakej družbi je on postal, kar je bil? Ali ni bila to tržaška družba? Kako bi bilo sploh mogoče, da so se metale bombe l. 1882., tudi poprej in poznej, ako stranka irredentov nema zavetja v Trstu? Zakaj se odteguje toliko tržaške mladine vojaškej službi ter beži v Italijo? Zakaj je tržaški magistrat poslal leta 1873. vsem mestnim šolam zemljevide, na katerih so bili zaznamovani nekateri deli avstrijskega cesarstva, kakor pripadajoči k italijanskemu kraljestvu, ter ukazal, da se morajo ti zemljevidi v šolah razobesiti? (Te zemljevide je potem c. kr. deželni šolski nadzornik zaplenil.)

Ali sta omenjena poslanca pozabila, kaj se je vse godilo v mestnej zbornici, ko je umrl italijanski kralj Viktor Emanuel; kako je mestni zbor za ponesrečene v Casamiccioli demonstrativno dovolil veliko svoto, mej tem, ko se za nesrečneže v Avstriji malo ali nič ne meni; kako je nadalje poslal kralju Humbertu zahvalo za podarjeno Dantejevo knjigo, katero zahvalo je sam kralj spoznal za kalečo mej-

narodne razmere in kako so komandirani postopači pri istej priliki ploskali lahon-skemu činu? Ali ni morda obema gospodoma znano, da je ob času razstave leta 1882., ko je cesar bil v Trstu, mestna policija bila v navadnej obleki, mej tem, ko mora pokriti svoj rudeči „kikiriki“, kedar koli kako italijansko društvo „di beneficenza“ nastopi na korist italijanskih podanikov? (Dalje prihod.)

Duhovni višji pastir pred lahonsko sodbo.

(Dalje.)

Na imenovano noto je škofjstvo odgovorilo, da konvikt nema organičnega štatuta, ampak le neka notranja pravila, katera škof po potrebi lahko predrugači. Sploh pa veljajo v njem postave, uvedene za dijake na državnej gimnaziji.

Škof odločno trdi, da druge korespondence z magistratom v tej zadevi ni imel, pri vsem tem so ga Lahoni v mestnej zbornici, po časnikih in pred vsem tržaškim prebivalstvom osmešili in obdolževali krivice. Zadnjemu državljanu je od državnih zakonov dovoljeno se braniti predno se obsodi. To pravico je pa slavni magistrat škofu zanikal.

Govorimo sedaj o glasovitej resoluciji in nje obdolževanju. Resolucija se je sklenola zato:

a) ker se oddajajo kuracije in prebende laških cerkev skoraj vedno ali vsaj rajši slovenskim duhovnikom . . .

Temu, kakor tudi vsem drugim očitanjem, odgovarja škof z jasnimi številkami, ne pa z poetičnimi frazami.

Iz škofjiskega šematizma je razvidno, da se nahaja v obširnej tržaško-koperskej škofiji 155 beneficij, mej katerimi je samo 12 kuracij in prebend, kojih podeljenje pripada škofu, namreč: Gročana, Mune, Sterna, Kortedisola, Karkavec, Šmarje, Marezig, Truške, sv. Anton, Kubed, Sočerga in Valmovraza.

Vse te prebende pa se nahajajo v krajih s popolnoma slovenskimi prebivalci; torej ni mogoče, da bi škof krivo počel, ako bi v njih slovenske duhovnike nastavljal. Vsi drugi 103 beneficiji so pod patronatom, nekateri vladinim, nekateri občinskim, nekateri privatnim. V teh je patronu na ljubo dano, imenovati onega duhovna, katerega sam hoče; še celo lahko odvrže patron vse tri duhovne, ki se mu navadno nasvetujejo. Zavezan je

Bilo je nek večer. Nebo je kazalo zamišljeno podobo, premda je bil dan povsem lep. Stal sem še s čopičem v roci na duhtečem kraju Milanovega vrta. Končam svoje delo. Ivanka opazuje, kaj sem bil naredil. Bilo je njene spalnice okno in ona — Ivanka na balkonu bližajočega se solnčnega vzhoda čakaje.

Vpraša me močno zarudela Ivanka, kam mislim uporabiti te slike načrt. Povsem hladnokrvno odgovorim, da ga hočem uporabiti in ohraniti zase.

Nikdar ne zabim onega žarečega pogleda in onih čarobnih oči, s kojimi me je pogledala in povabila k sebi na bližnjo klopico. Sel sem, da, sel prav tik nje. Užival sem mirisno sapo njenih ustnic, čul, kako burno polje njeno drobno srčice. Roka moja je počivala v njenej. In iz srca globin liki proroku Jeremiji na mirišči jerusolimskem, izvinol se mi je vzdih: — O, Ivanka, moja ljubljena Ivanka! — Ona me pogleda, pogleda s pogledom, za koji bi dal kedo morebiti pol sveta in prša me:

— Kaj je, Dorko? — Doslej nisem še čul imena svojega iz nje ust in zdelo se mi je, da ne bi zaslužilo tolike odlike.

samo škof, ki mora potrditi in sprejeti onega, ki je imenovan.

Nedavno je bilo prazno mesto župnika v Škednju; mestni zbor je imenoval izmed sedem konkurentov onega, kojega je škof najmanj priporočal. Mestni zbor se je držal svoje pravice in škof je volitev potrdil.

Mej konkurenti za mestno župnijo sv. Jakoba bila sta pred leti tudi dva duhovna, eden Tržačan in eden okoličan. Slavni mestni zbor izbral si je pa nekega Slovence. Kde so tedaj škofu predbacivno krivice? Ne spadajo li zadnje izključljivo na patrone? Pri podeljenju kakega mesta ni pa umestno toliko gledati na narodnost izbranega, kolikor na njegovo sposobnost.

Mej sposobnost voditi župnijo, prištevati bi mi tudi znanje deželnih jezikov. Enake krivice se očitajo škofu tudi pri podeljevanju kooperacij in kaplanij. Naj povedo pa lahoni v mestnem zboru, koliko laških kaplanov je nastavljenih po slovenskih kaplanijah. Pripoznajo gotovo, da nobenega.

Kje so tedaj krivice, ki se godé laškemu duhovniku in katoliškemu laškemu prebivalstvu? Če so nastavljeni v krajih z laškimi prebivalstvom slovenski duhovniki, sposobni laščine, godi se to samo radi tega, ker laških duhovnikov primanjkuje. Ljudstvo radi tega ne toži, ter enako spoštuje duhovnika, ki se mu odloči, kakor Laha, čeprav mu ne more pridigovati v visokej njemu malo da ne nerazumnej laščini, ampak jasno in po domače.

Trdili bi skoraj, da ga pravo katoliško laško prebivalstvo tem bolj spoštuje, ker vidi, kako težko se odloči laški mladenič za duhovski stan in kakih čutov je večinoma tudi, ko je ta stan dosegel. Mi ne bodemo tukaj navajali izgledov, ali ljudstvo vidi na lastne oči čestokrat slabo vedenje nekaterih laških duhovnikov.

b) V obzir vemši, da se vsi oni obredi, ki se ne obhajajo v latinskem jeziku, v naših laških cerkvah v mestu, obhajajo v slovenskem jeziku . . .

Toliko v tem, kakor v prejšnjem odstavku, se govori o laških cerkvah. Mi katoličani ne poznamo prav za prav niti slovenske, niti laške, niti nemške cerkve: mi ne poznamo narodnih cerkev, ampak poznamo samo jedno katoliško apostolsko rimsko cerkev. Lahko se naziva tudi škofa po njegovem narodenju Avstrijca, Španjca, Laha, Amerikana itd.: ali kot škofjski predstojnik je on samo katoliški škof in kot tak mora enako ljubiti vse njemu poverjene vernike, naj si bodo katere koli narodnosti. V tem ne sme biti razločkov niti političnih niti narodnih, kajti zadnje

— Da Te ljubim, mila moja Ivanka! — Stisnil sem njene prste v svoje roci in se predrnol pritisniti prvi poljub na nedolžne ustne šestnajstletne deve!

Ona se izvije mojemu objemu, položi roko na mojo ramo in se zjoče na mojih prsih. — Nisem se nadejala — ihti.

Utrga cvetico, rdeč karanfil ter mi ga pripne na prsi, rekoč:

Dorko, jutri odidem. Da si mi zdrav, mili moj. Kako rada bi, da bi Te le mogla videti vsak dan. Ali sedaj ni drugače mogače, no tako. V mestu se bova videla. Pojdem k sestrama. —

In izginola je od mene, ko lahka meglica.

Ostal sem sam. Zrl v oblačno nebo in premišljeval osodo svojo in osodo človeško. Naslonen na klop mislim, mislim srečo, ki me je nenadoma prehitela, prečrtala moje sicer lahkomišelnice, a ipak skromne upe in nade.

Bil sem srečen.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Tri deve.

(Sestavil Ivo Trošt.)

Slikarjev zapisnik.

Med zelenim drevjem, z bujnim poljem obdana, stoji hiša, pravo vilinsko bivališče. Srce človeka nehote vabi in znatizeljnost ga sili, da ogleda in promotri notranje skrivnosti toli romantičnega bivališča. Niti okolica, ki je v istini krasna in cvetoča; niti divno, v najnovjšem ukusi grajeno poslopje; niti umetno in lepo urejeni vrt s hladnico, ne vzbude v mladega človeka sreči toli nežnih, za lepim, dobrim in vzvišenim težečih čutov, no samo pogled na okno družega poda.

Lep, mil, z eno besedo: nebešk obrazek deve krasotice gleda solnčni zahod. In to solnce! Ipak je tako brezstidno, da pred menoj poljublja lice in ustnice nedosegljive božice. Božice, pravim, ker jej je sama oblika človeška.

Ugledavši me, izgine milena božica-deva za zavesami ter se ne pokaže več. —

Stopim v hišo.

Fino oblečen, uže postaren mož, stopi mi naproti. Bil je, po moji sodbi, gotovo presrečni oče onemu nebeškemu stvoru, ki se je umaknil liki metuljčku s cvetličnega venca, ko ga vznemirja roka brezsrčna.

Obavim svojo prošnjo, ki je bila k malu popolnoma odobrena.

Bival sem v prijazni hiši uže nekaj dni. Vsak dan sem zrl prekrasne deve milo ličice, slušal nje zvonki glasek in užival sadove iz njenih prozornih ročic. Ko sem o jutranji zori šel slikat na vrt, bila je gospica Ivanka gotovo brzo poleg mene. Ščebetala je liki tičici neprestano ter mi pripovedovala to in ono.

Brezkonočno rad sem poslušal popise te in one njene ljubljenske, procvitajoče vrtnice cvetice.

Solnčna svetloba in njega gorkota ne delujeta brezuspešno. Prouzročiti, da klije zrno, rase kal, vzbudi se brst in dije cvet. Tako je bilo i z menoj in nebeško lepoticno devo Ivanko. Ljubila sva se dan od dne bolj goreče, a eden do družega sva mislila, da je to nama vsakemu posamič skrivnost.

bi bilo nasprotno naukom Jezusa Krista. Vsakemu škofu mora veljati rek sv. apostola Pavla: omnibus omnia ut omnes Christo lucrifaciat.

In tega pravila se je in se bo tržaško koperski škof tudi vedno držal, dokler ga Bog k sebi ne pokliče.

Znano je, da nobeden katoliški škof nema pravice sam storiti nobene premembe. ki bi spadala k liturgičnim obredom katoliške cerkve. Ako bi se kaj tako arogantnega predrznil, nakopal bi si največje cenzure, ter postal odpadnik od iste cerkve.

Vsak katoličan, ki obiskuje tržaška svetišča, prepriča se lahko, da se vsi liturgični obredi v njih obhajajo v latinskem jeziku rimskega misala in rituala.

Samo nekatere pobožnosti, kakor božji pot, rožni venec, blagoslov, pridiga, vršé se v raznih cerkvah po potrebi v raznih jezikih: v italijanskem za Lahe, v slovenskem za Slovence in v nemščini za Nemce. Je li pa greh to, da v Trstu vsak duhovnik ve laško, slovensko in nemško, ter se k njemu zatečejo lahko grešniki vseh teh treh narodnosti, ter v svojem jeziku tolažilno besedo slišijo? Vsaj se tudi v Rimu in na Dunaju enako počenja.

Kje so tedaj škofove krivice v tem obziru?

Tržaški Lahoni, ki po krivici sodé in svoje pantomine uganjajo, ter kozle prebračajo v mestnej zbornici, pač vedó, katero vino in pivo je dobro in kje se nahaja dober pregrizek, da debelá svoj častivredni in obožavani trebušek — v cerkvi pa ti delajo podobo suhega štora sredi vrta, okrašenega z cveticami. Vedo pač soditi, kako razgaljeno plesalko v kakem mestnem gledišču, cerkev in nje obredi so jim pa španjska vas, kajti vidijo je nikoli ne razen slučajno zunajnega njenega obzidja, ako mimo gredo. Obrede njene in duhovnike sploh iz vse svoje duše sovraštvo in zasmehujejo, ako niso sadnji njim udani, ter bolj posvetnega, nego cerkvenega duha napolnjeni. „Kopitar naj kopita sodi!“ (Dalje prih.)

GOVOR

drž. posl. J. Nabergoja v seji drž. zbora dne 24. maja 1887.

Izprosil sem si besedo pri proračunu poljedelskega ministerstva, da priobčim visokemu zboru naše poljedelstvene razmere in da stavim ob enem predlog, da dovoli vis. vlada za povzdigo domače deželne kulture odnosno svoto podpore.

Večina mojih volilcev se bavi s poljedelstvom in to so zopet večinom mali posestniki, koji se bavijo z vinskimi pridelkom in zelenjavo, nekoliko tudi z cvetličarstvom in vrtnarstvom sploh.

V vrtnarstvu so naši kmetje še dosti dobro napredovali, ker imajo v Trstu in drugod dobro polje za razprodajo svojih pridelkov, le škoda, da jim je nastala velika konkurencija vsled olajšavanj, katere imajo italijanski poljedelci po trgovinske pogodbi.

Bilo bi tedaj jako dobro, ako se čuvajo kolikor mogoče pri bodočih dogovorih domači pridelki zelenjav in cvetic ter se s tem ohrani tujezemski konkurencija.

Pri vsem nagibu naših tržaških malih posestnikov pa je vendar še dosti posla, da se povzdigne dobrostanje in da se jim omogoči izdatno obdelavanje malih posestev. Vsakemu je znano, da je v okolici tržaške se mnogo lepega zemljišča neobdelanega in vendar niso gospodarski napredki v tržaški okolici taki, kakoršni bi mogli in morali biti in to ozirom na lepo lego blizu velicega mesta ob plodovitej obali, koja ima najboljšo klimatične razmere.

Moglo bi se tedaj v tržaški okolici veliko napraviti, ako bi se prožila dotičnim posestnikom priložnost, da se povlaste z vso enerzijo najnovjših napredkov. (Tako je! na desnici.)

Vendar pa ne morem reči, da tržaško kmetijsko društvo prav nič ne stori, da pozdigne poljedelstvo v tržaški okolici, nasprotno se opazujejo tu in tam hvalevredne, dasiravno enostranske naredbe tega društva.

Da pa društveno delovanje vedno ne vspeši dobro, vzrok temu je mej ostalim ta, da priobčuje društvo vsa svoja naznanila v italijanskem, če prav je prebivalstvo, koje se bavi z poljedelstvom, skoz in skoz slovensko. (Čujte! na desnici.)

V tem slučaju zdi mi se praktično in racionelno samo to, kar nas dopelje popred k cilju.

Opuščanje materinega jezika pa nasprotuje na vsaki način nalogi gospodarskih društev. (Tako je! na desnici.) Tudi

goriško gospodarsko društvo, čigar predsednik je visoko čislani član naše zbornice, obstoji za Slovence in Italijane; vendar pa so tam praktičnejši, ker se skrbi za to, da se slovenski kmetje podučujejo na jako popularen način v svojem jeziku in tudi glasilo dotičnega društva izhaja v obeh deželnih jezikih, kar naravno stvar izdatno pospešuje.

Ker so pa skoraj vsi tržaški kmetje Slovinci, zatoraj ne umejem, zakaj se glasilo tržaškega gospodarskega društva izdaje samo v italijanskem jeziku.

To je tudi uzrok, da je to društvo mej tržaškimi gospodarji tako malo poznato.

Vender, jaz se o tem nečem pritoževati, ampak samo povdariti, da je kmetijski stan najmanj k temu nagnjen, da bi se podučeval v njemu tujem jeziku. (Prav, prav! na desnici.)

Tudi priznam drage volje, da ima vis. vlada najboljši namen, da pomaga gospodarstvu. Visoka vlada daje podpore za poboljšanje, plačuje potujoče učitelje in pred malo časom je omogočila, da je mogla iziti slovenskemu ljudstvu jako koristna kmetijska knjiga.

To je namreč ravno izšlo slovensko kmetijsko berilo Kramarjevo, katero bode najbolje služilo toliko kot pomočna knjiga poljedelcem, kolikor daljnim šolskim tečajem, koji se naslanjajo na ljudske šole. — Ako pa moremo imenovati to izdajo srečno, vender ne moremo istega reči glede naših potovalnih učiteljev, vsaj, kolikor imamo do sedaj izkušnje. S temi učitelji se redko kedaj doseže pravi namen, posebno pa takrat ne, ako dotični učitelj ne zna narodnega jezika, ali pa, ako nima daru zgovornosti. (Res je tako! na desnici.)

Taki učitelji so včasih komaj sami šoli odrasli ter nemajo tedaj nobenih praktičnih izkušenj in vsled tega trpi tudi njih avtoriteta. (Tako je! na desnici.)

Potovalni učitelj more le tedaj kaj doseči, ako ima pred vsem nekoliko prakse in ako zna narodni jezik ter more navdušenim govorom ogreti ljudstvo za napredek.

Mehanična predavanja mladeničev pa so bob v steno in škodujejo stvari več, kakor koristijo, kar bi mogel dokazati z izgledi iz svoje pokrajine.

Po takih izkušnjah se jaz naravno ne morem veliko navduševati za osnovo potovalnih učiteljev in tako misli tudi več strokovnjakov o tej zadevi. Zatorej mislim, da bi bilo splošno izobraževanje v gospodarske stroki najlažje, ako se omogoči raznim elementom kmetijskega stanu, da se izobraže na nižjih gospodarskih šolah.

Taki ljudje stopijo po dovršenej strokovnaški šoli s kmeti svoje domovine v ožjo zvezo in nadarjeneji izmej ovih postanejo pravi apostoli gospodarskega napredka; taki ljudje delujejo potem ne le z govorom, temuč tudi z dokazi, to je z praktičnimi izgledi in poskusi.

Ako bi se tedaj opustila osnova potovalnih učiteljev, ter se za oni denar, koji se troši v to svrhu, raje podeli nekaterim nadarjenim mladeničem, kateri so dovršili ljudske šole z dobrim vspehom, stipendije, da morejo obiskovati nižje gospodarske šole, imelo bi gospodarstvo sploh gotovo več dobička, kakor po potovalnih učiteljih. (Priznanje na desnici.) Posebno za tržaško okolico je imelo do sedaj delovanje potovalnih učiteljev jako malo uspeha; gotovo pa bi bila stvar popolnoma druga, ako bi mogli z časom nekateri mladeniči, koji so izvršili gospodarske šole z dobrim vspehom, nastopiti doma z dejanjem in dobrim svetom z roko.

Ako se potem prepriča večina posestnikov o koristi racionelnega gospodarstva in o novostih, koje so v tem smislu potrebne, bode gospodarstvo gotovo napredovalo, kajti kmet je sploh jako konservativen in sodi samo po vspehu, katerega more tako rekoč prijati.

Druge pokrajine imajo gospodarske šole. Trst enake šole nema in je skoraj gotovo tudi ne bode imel, kajti stroški zanjo se tem manj izplačajo, ker imajo enake šole bližje večje pokrajine.

Naši sosedje na Goriškem imajo izvrstno gospodarsko šolo z poskušnjimi postajami.

Ta šola je razdeljena po deželnih razmerah v dva oddelka s posebnim vodstvom, to je v italijanski in slovenski oddelak.

Ker so pa v tržaški okolici enake, toliko kulturne, kolikor narodne razmere kakor v Gorici, bilo bi jako umestno, ako bi obiskovali nekateri mladeniči iz tržaške okolice to šolo in želeli bi bilo, da se dotičnim to obiskovanje omogoči.

Ker pa naši, večinom mali gospodarji navadno nemajo sredstev, da bi mogli vzdržavati svoje otroke v vanjskih strokov-

njaških šolah, ker dalje ni nade, da bi si tržaška občina naložila čeprav majhne stroške, ker tudi naše gospodarsko društvo brez dovoljenja visocega ministerstva tega storiti ne more, in ker visoka vlada vsako leto potroši izdatno svoto za gospodarske svrhe v našej pokrajini, radi tega stavim na visoko vlado ponižno prošnjo v imenu svojih volilcev, da stavi v državni proračun za leto 1887. iznos 360 f. za osnovo 3 stipendij po f. 120 za mladeniče iz tržaške okolice, koji so dovršili ljudske šole z dobrim vspehom in želé obiskovati slovenski oddelak goriške gospodarske šole. To bi bil majhen izdatek, koji bi pa vendar stvari samej mnogo koristil; ako bi zraven tega visoka vlada še dovolila tri enake stipendije po f. 120 za slovenske kraje Istre, potem bi se mogli stroški za potovalne učitelje popolnoma izbrisati in gospodarstvo na Primorskem bi pridobilo mnogo, mnogo domačih potovalnih učiteljev ali bolje rečeno, apostoljev napredka.

Priporočam najtopleje to zadevo visokej vladi, koja se gotovo trudi, da pomaga gospodarstvu in upam, da sem s tem pomagal stvari samej in deželi, koja zastopam. (Živo odobravanje na desnici.)

GOVOR

drž. poslanca dr. Dinka Vitezića.

Toliko gosp. posl. Burgstaller, kolikor oni drugi gosp. poslanec govoril je v smislu, kakor da bi mi hoteli italijanski jezik iz imenovane obrtne šole izključiti; to pa ni resnično. —

(Klici na desni: Ni!)

Ker sem uže pri g. pl. Burgstallerju, tudi omenim v kratkem njegov prejšnji govor.

Kar se tiče njegovih opazk radi dveh resolucij, koje smo vložili za uvedenje slovenskega in hrvatskega jezika v srednjih šolah, da se imati ti resoluciji tudi razširiti na nemško gimnazijo v Trstu — oziroma na italijanski jezik — jaz se ž njim ne strinjam. Ako uže obstoji v Trstu italijanska gimnazija z izključljivo italijanskim učnim jezikom, tedaj mislim, da je popolnoma nepotrebno, da se še na drugej gimnaziji posebno italijansko podučuje.

S tem pa, kar je omenil o učiteljskej pripravnici v Kopru, sploh se strinjam, kajti tudi jaz mislim, da je organizacija tega zavoda nasprotna njegovej svrhi. —

Ta zavod je razdeljen na tri oddelke in to na hrvatski, italijanski in slovenski.

Ako bi se pa dotični predmeti predavali v teh jezikih, ne bi se moglo kaj reči; toda kolikor višji so tečaji, toliko več predmetov se podučuje v nemščini in v zadnjem tečaju vlada v vseh treh oddelkih samo nemški jezik. Vendar pa je treba, da si predočimo svrhu zavoda. Ta svrha gotovo ni druga, kakor da se izobraže učitelji za Italijane, za Slovence in za Hrvate.

Čemu pa se potem mučijo z nemščino?

Jaz želim, da se predava nemščina kot obligaten predmet, da je pa nemški jezik v četrtem tečaju izključljivo učni jezik za hrvatske, italijanske in slovenske učitelje, to ne odgovarja svrhi zavoda. Zatoraj se splošno strinjam z nazori gosp. p. Burgstallerja, kar se namreč tiče organizacije te šole.

Ker me je pa dotični gosp. poslanec za to prosil, moram še nekaj omeniti, o čemur je namreč govoril posl. Hock. — Očital je namreč mojemu somišljencu in prijatelju, gosp. kanoniku Klun-u da je navedel svojevoljne statistične številke, koje je cenil Slovence na Koroškem na 130.000, ali jih je samo 102.000.

To pa, mislim, ni ravno velik razloček. Ako se pa oziram na način, kako se preševa prebivalstvo posebno na Koroškem, kjer slovenski element nema niti najmanjšega vpliva, tedaj sem prepričan, da je številka, koja je navél gosp. poslanec Klun, mnogo verjetneja kakor ona, koja izkazuju statistične knjige. (Posl. Ghon: Da, na koji način se je na ljudstvo pritiskalo? — Dokažite ta pritisk!)

Dasitudi je osmešil poslanec, koji je govoril za g. posl. Klunom, izvir, iz katerega je gosp. Klun svoje številke, — gosp. Klun jih je neki zajel pri raznih župnikih, — (Posl. dr. Poklukar: Šematizem!) — vender so te številke veliko bolj resnične, kakor one, koje je sestavila vlada. — (Posl. Klun: Gotovo! Posl. Auspitz: Komur gré ravno v prilog! — Posl. Ghon: Popolnoma nemogoče je na ljudstvo pritiskati, ker je vpisovanje prosto!) — Gosp. posl. Klun je tudi razlagal, da so šole tako slabo osnovane, da se otroci niti slovensko čitati in pisati ne naučé. Gosp. posl. Hock je proti temu opazil, da ima društvo sv.

Mohorja toliko članov, da je popolnoma nerazumljivo, ako ljudje ne znajo čitati in pisati. — K temu pa moram opaziti, da so udje tega društva večinoma iz bližnjih pokrajin in ne iz dežele same, iz česar se tudi lahko razvidi, zakaj ima to društvo toliko članov in baš radi tega je v kratkem času tako naraslo, ker udje dobé za malo denarja mnogo izvrstnih knjig. —

Zaključil pa je gosp. poslanec svoj govor s tem, da ne mislijo Nemci ponemčiti koroških Slovencev, ampak da delujejo samo na to, da se šole preosnové po razmerah. No, gosp. poslanec je pa sam trdil, ja je Korošcem znanje nemškega jezika potrebneje, kakor slovensčine, ker obučuje več z bližnimi nemškimi pokrajinami, kakor z slovenskimi deželami. To trditve pa ne verjamem. Ali gosp. poslanec je s tem dokazal, da se prebivalstvo res hoče ponemčiti in tudi dejanje to dokazuje, ker je splošno znano, da je uže v prvem razredu ljudskih šol nemški jezik obligaten. (Posl. Ghon: V drugem in tretjem!)

To je toraj evidentno, da gre Vaša smisel na ponemčevanje! Moglo bi se zadovoljiti, ako bi se počel nauk v nemščini v tretjem in četrtm razredu, ali, da se uže v prvem razredu začenja z nemščino, to se odobriti ne more. (Klic na desni: In slovensčina se zanemarja!) — Seveda se vsled tega zanemarja slovensčina. Nadalje se je gosp. poslanec ne ravno lepo pošalil o toposti koroških Slovencev. — Da je gosp. poslanec čul, kar je govoril g. posl. Klun, gotovo bi mu pritrtil. Gosp. posl. Klun je namreč samo rekel, da je bil ta izraz v nemško-liberalnih listih. On pa tega ni hvalil, ampak — grajal.

Gotovo ni bilo umestno, da se je gosp. poslanec tako slabo pošalil.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V obeh sejah poslanske zbornice dne 24. t. m. se je končala razprava o proračunu poljedelskega ministerstva. Ta dan je govoril tudi poslanec Nabergoj i mej drugim rekel, da je nujno potrebno, da se slovenskemu prebivalstvu tržaške okolice, ki nema nobene kmetijske šole, omogoči obiskovanje goriške kmetijske šole. Neznatni troški, ki bodo za to potrebni, gotovo obrode dober sad in s tem lahko odpadó troški za popotovalne učitelje, ker načelo popotovalnih učiteljev je sploh pomanjkljivo. On je stavil v tej zadevi tudi resolucijo ter priporočil nje sprejem.

V seji 25. t. m. je poslanska zbornica sprejela državne pogodbe z Grško, Belgijo in Dansko, potem pa začela razpravljati proračun pravosodnega ministerstva. Poslanec Bareuther se je hudo zakadil v vodstvo pravosodne uprave, grajal posebno jezikovni ukaz, ki je napravil na Češkem velike zmešnjave ter izrekil upanje, da se v odločilnem času potrdi nemškega ljudstva notranja moč, ki se je v českom deželnem zboru uže pojavila. — Poslanec Ferjančič je „pojasnjeval“ pravosodne razmere v slovenskih deželah ter predlagal resolucijo, v katerej se zahteva, naj se v okrožjih graškega in tržaškega višjega deželnega sodišča sprejema primerno število slovenskega, oziroma hrvatskega jezika zmožnih avskultantov, da se nastavljajo na višja sodniška mesta, pri katerih je znanje teh jezikov potrebno. Poslanec Foregger odreka slovenskemu jeziku rabljivost sodnega jezika, Slovinci, ki se zapirajo nemški kulturi, obsojajo se k smrti. Tako trdi Foregger, a nam se to zdi popolnoma narobe: Slovinci, ki se ponemčujejo, obsojajo se k smrti. Minister Prazak je izjavil, da upa, da mu bode zbornica hvaležna, ako se ne spuša več v razlaganje zakonitosti in potrebe jezikovnega ukaza, toliko bolj, ker je zbornica ob svojem času sama razpravo o tej stvari odbila. Nasproti poslancu Bareutherju, ki je na to kazal, da so česki uradniki nastavljeni v nemških krajih, opazil je minister, da se pri nastavljanju v ozir jemlje rabljivost in službene potrebe, in da se tudi nemški uradniki nastavljajo v českih krajih, ako znajo česki. Sicer pa z veseljem konstatira, da mlajši rod napreduje v učenju deželnih jezikov. Kar se tiče očitanja, da se v zadnjem času niso izvršili večji zakoni, kaže minister na mnogo važnejša nagodbena pogajanja, ki so se morala rešiti. Kar se tiče pritožb Slovencev, uvede natančne preiskave, in poskrbi, da se bo pravica godila Slovincem na južnim Štajerskem. En del opozicije je govoril na tak način, ki je parlamentarizmu nasrven. Na visoke uradnike se je valilo zasramovanje in sumničenje. Ministri morajo dosti

prebiti, če se pa o nepričujočih tako govori, mora se to z nevoljo zavračati. Prvi govornik je zabrenkal na tako struno, katere glas, kakor upa, vsako patrijotično srce užge, imel pa bo popolnoma nasproten učinek in odpre oči mnogim ljudem, da spregledajo, kam gotove težnje merijo. Ministru je razumljiva občutljivost neke stranke, ki je dvajset let gospodarila sama, zdaj pa mora gospodarstvo z drugimi narodi deliti; ali on se nadeja, da solnce resnice in pravice nazadnje vse duhove v Avstriji ogreje i narodom prinese spravo. Naj tedaj najplemenitejše duhove raznih narodov napolnjuje pravo ljudoljubje v pravej kršanskej morali: Kar nečeh, da se tebi stori, tega tudi družemu ne stori! (Živa, dolgo trajajoča pohvala na desnici.) Poslanec Neuner se je izjavil zoper porotne sodbe, svojo izjavo v temeljeval ter rekel, da nobeden ne bo za njimi jokal, če se bodo le pri sodiških varovale javnost, ustnost i neposrednjost. Potem se je razprava sklenola. Govoril je le še glavni govornik Jaques.

V večernej seji se je po več interpelacijah nadaljevala proračunska razprava. Glavni govornik Zucker je pobijal Ba-reuther-jeve izjave; govornik meni, da se nemško-česki razpor v tej zbornici ne reši; on dokazuje, da je imela vlada pravico izdati jezikovni ukaz in da ta ni le zakonit, temuž tudi namenu primeren. Govoril je še poročevalec Lienbacher in potem se je sprejel naslov „osrednja uprava“. Poslanec Vošnjak je pobijal Foreggerjeve izjave ter navel mnogo pritožb zoper nemško uradovanje z slovenskimi strankami. Potem se je sprejel naslov „najvišje sodišče“, kakor tudi naslova 3 in 4.

V seji 26. t. m. je zbornica rešila še ostala poglavja državnega proračuna in finančni zakon. Mej razpravo je izjavil pravosodni minister, da ni posebno unet za naselbine kaznovancev ter se je nanašal na to, da Angleška take naselbine opušča. Vladin zastopnik dvorni svetovalec Picks je izjavil, da se je prodaja izdelkov v kaznovalnicah popolnoma ustavila, temu nasproti pa se kaznovanci vedno bolj rabijo za dela deželne kulture; sicer so pa državne potrebščine vedno večje in se ministerstvo prizadeva obrtna dela v kaznovalnicah vedno bolj omejiti. Poslanec Zallinger je interpeliral, ali ima finančni minister voljo zaradi velikih vremenskih poškodb na Tirolskem davke znižati. Včeraj je bila zadnja seja.

Levičarji poslanske zbornice imajo nov klub. Iz nemškega kluba izstopivši poslanci, katerih je 16, združili so se namreč v poseben klub pod imenom „Deutsch-nationale Vereinigung“ in je bil pri ustanovitvi izvoljen za načelnika Steinwender, za njegovega namestnika Bareuther in za perovodjo Fuss. Nemškemu klubu so poslali pismo, v katerem izreka upanje, da bodo v prijateljskeje razmeri z njim in v narodnostnih praskanjih skupno delali. Naznanili so ustanovitev tudi nemško-avstrijskemu klubu, a nič niso omenili o prijateljskeje razmeri.

Hrvatski sabor se je 24. t. m. zaprl. Za nove volitve se uže vse stranke živo pripravljajo.

Ogerskega državnega zbora obe zbornici ste imeli 25. t. m. zadnjo sejo. Nove volitve se k malu prično.

Ogerski državni zbor se je 26. t. m. zaprl s prestolnim govorom. Kralj z radostjo pripozna domoljubno požrtvovalnost, s katero se je k ljubju neugodnega finančnega stanja skrbelo za prestolno in državno varnost. Zakon o črnej vojski je bistveno ojačil brambeno moč, srce navdušajoča enodušnost s katero so se v sredi nevarnega stanja zunanje politike zahtevane svote za varstvo in brambo države dovolile, priča, če tudi Vi z Nami vred želite ohranitev miru, da je vsak sin ljubljene Ogerske pripravljen, drago in blago za interese prestola in drage domovine žrtvovati. Ta požrtvovalnost, kakor tudi to, da se je mej obema državnima polovicama doseglja nagodba na prijateljsk način, daje našim vladam krepko podporo v razmerah, v katerih smo danes od vseh vlad, da se bodo vapošno varovali životni naši interesi in da se mir v prihodnje vzdrži.

Vnanje dežele.

Papež je 23. t. m. pri nagovoru naglašal yerski mir, ki se je dosegel s Prusijo. Če tudi je marsikaj želeli, moramo se vendar veseliti tega, kar smo dosegli, posebno prostega papeževga postopanja v cerkvenih zadevah na Pruskem. Papež se nadeja dobrih uspehov tudi v drugih nemških deželah, posebno v Hessen-Darmstadt. Nazadnje želi, da bi se tudi Italija okoristila iz papeževga pomirljivega duha, ki vse narode osrečuje, da Italija stori konec osodopolnemu razporu s papeštvom

i napravi tako stanje, da papež ne bo podvržen nobenej oblasti, da bo užival popolno in resnično svobodo, kar interesov Italije nikakor ne bo žalilo, ampak blagost Italije močno pospeševalo.

Na Francoskem ni mogoče sestaviti novega ministerstva. Načelnik republike Grevy je 24. t. m. rekel Floquet-u, da je vse mogoče ministerske sestave poskusil, pa vse brez uspeha. On apelira pri teh okolinostih na njegovo udanost da sestavi vlado. Floquet ni nič opravil.

Ruski vladini časniki obsojajo Tiszin odgovor glede interpelacije o zasedenju Bosne in Hrcgovine ter pravijo, da je bil nepopoln in strankarsk, kar drugače ni moglo biti, ker je imel vplivati posebno na volitve.

Iz A t e n se 24. t. m. poroča, da je stanje na Kreti še vedno zelo kritično, ker se turška vlada brani ustreči želji narodne skupščine. Gubernier preti z obsednim stanom, ako se bodo krščanski poslanci branili udeleževati se razprav v narodnej skupščini. Razjarjeni kristijani pa se pripravljajo k uporji z orožjem.

Iz A l e k s a n d r i j e se poroča, da je tamošnji ruski generalni konzul abisin-skemu kralju naznanil, da Rusija ne pripozna blokade Masave, ker Italija nema nobene pravice na Masavo.

D O P I S I.

Izpod Slavnika dne 23. maja. — Kakor čitamo po raznih časopisih zaradi napisov na tržaškeje postaji nove železnične proge Hrpelje-Trst, neki je določeno, da ima biti napis samo nemško-italijanski, slovenski bo pa odstranjen; to odstranjenje pa da se je zgodilo le na zahtevanje tržaškega magistrata, ker mu je trn v peti. Draga Edinost pa je uže večkrat dokazala, kar tudi vsak pravičen nepristransk človek sam pripozna, da je v Trstu za Italijani slovensko prebivalstvo najmočnejše in sicer po ljudskem štetju 1880. — 26.389, katera številka je pa še jako premajhna vsled pritiska magistratovcev. Ako pa pride-nemo še ostalo Primorsko, namreč Goriško in Istro, potem je pa razmera po vladnem ljudskem štetju l. 1880. Italijanov 276.603, Slovanov pa 330.994, torej je slovensko prebivalstvo za 54.391 v večini, pa tudi tukaj še marsikaj manjka. Ako se hoče toraj prostor nemškemu jeziku na novej tržaškeje postaji odločiti, godi se že tukaj slovenskemu jeziku krivica; še večja krivica pa je, ako se hoče slovenski jezik popolnoma odstraniti. Ker je pa po vse-mogočnosti tržaškega magistrata od slavne c. k. vlade že sklenena stvar, zato bi bilo tudi dosledno, da bi se na drugih treh postajah namreč: Hrpelje, Draga, Boršt napis naredil samo v slovenskem jeziku, ker te postaje so čisto na slovenskeje zemlji.

Ako pa že ne more drugače biti, da je zraven slovenskega še kateri drug jezik, naj bi bil nemški; italijanski pa po zahtevanju pravičnega slovenskega naroda odstranjen, ker tržaški magistrat slovenskemu narodu v Trstu z ovim napisom krivico dela, tukajšnji narod pa ne tržaškemu magistratu in nikomur krivice ne dela, na kar bi moralo i visoko c. k. namestništvo tržaško gledati in vplivati, ako hoče biti po c. k. postavi vsem narodom pravično. Dobro bi bilo, da bi se v tem oziru in tem pomenu na noge postavile bližnje tukajšnje nadžupanije, ter naredila tudi kako peticijo na visoko c. k. ministerstvo v pomenu tega dopisa.

Kaj misli slavno uredništvo na to? (Kakor se sliši, bodo napisi na trž. postaji hrpeljske-železnice vendar le v vseh treh jezicih; napisi so tako uže pripravljani, ali pa sploh ne bodo nobenega napisa. — Ako pa se res napravi samo italijanski in nemški napis, potem je misel g. dopisnika vredna, da postane dejanje. Ured.)

Iz Ajdovskega okraja, 12. maja. — [Izv. dop.] — (Opomin našim županom). Kakor je znano, dobili smo volilci dr. Rojca tiskano njegovo interpelacijo zastran bolnišnice in norišnice usmiljenih bratov v Gorici. — V tej brošuri pisatelj razjasnuje reči, koje zadevajo vso našo deželo. Vse, kar on v tej knjižici pripoveduje, v temeljeno je z dokazi in zraven tega se naslanja g. dr. Rojca na 25 pričeval.

On je nastopil javno pot in že zavoljo tega je verovati, da se opira na resnico. Tudi ga niso doslej še nikjer spodbili z nasprotnimi dokazi. Kar se je razglasilo od vladne strani, ni nasprotno z dr. Rojci-čevimi dokazi, kajti pritožb dr. Rojcičevih se to bistveno in v glavnih rečeh nikjer ne dotika. Mislimo moremo toraj, da so izjave g. dr. Rojca gola istina.

Vsled tega je dolžnost volilcev in posebno tudi občinskih zastopov naše dežele, da v tej zadevi nekaj ukrenejo.

Županstva naša bi morala na to paziti, da se odstrane vse one napake v imenovanj bolnišnici in norišnici, koje tu vladajo na veliko škodo bolnikom in vsej deželi.

Naša županstva so prvi poverjeniki ljudstva, njih je naloga, da se obrnejo do pristojne gosposke s prašanjem, — ali so se huđe napake odstranile in to toliko bolj odločno, ker je naše ljudstvo vznemirjeno.

Potem pa je tudi dostojno, da se volilci našemu poslancu g. dr. Rojcu z primernim priznanjem za njegovo poslansko skrb in velike žrtve zahvalijo, da se je potegnil za našo ubogo deželo in ubožno prebivalstvo.

Tako postopanje od strani županstev in volilcev dr. Rojcičevih je toliko bolj umestno, kolikor bolj se vidi, da hočejo nekoji zasluge dr. Rojcičeve ne toliko zmanjševati, kolikor v svoj prid obračati, sebi pripisovati.

Menda to zadoščuje, da popravimo, kar smo do sedaj zamudili.

Volilec dr. Rojca in človekoljub.

Domače vesti.

Birma v Ricmanjih se je vršila 23. t. m. Milostljivi gosp. škof je pregledal ne le Ricmanjsko, ampak tudi Loško cerkev in se je jako pohvalno izrekel glede snažnosti in okrasja obeh cerkva, ter se je v gorkih besedah zahvalil č. g. duhovnu Koželju in prebivalstvu. Birmancev je bilo okolo 90. — Ricmanjci pa ne morejo zadošti hvaliti č. g. Koželja, ki tako lepo skrbi za imenitno cerkev sv. Jožefa.

24. t. m. pa je bila birma na Katinari; tudi tam je mil. gosp. škof pohvalil č. g. duhovna in prebivalstvo zaradi lepo okrašene cerkve; birmancev je bilo na Katinari okolo 100.

Pri sv. Jakupu, oddelku mesta Trsta prebiva kakih 18.000 Slovencev ter sta tam nastavljeni dva policijska komisarja, ki ne znata prav nič slovensko. Ljudstvo se zaradi tega močno toži. Mi pa prosimo vele-slavno policijsko vodstvo, da pošlje k Sv. Jakupu slovenščine zmožnega komisarja, ker ljudstvo vendar ni zaradi komisarja na svetu, pač pa narobe.

Zbor pekovskih pomočnikov bil je v četrtek, 26. t. m., v dvorani restavracije gledališča „Fenice“. Udeležilo se je blizo 400 pekovskih pomočnikov in mojstrov. Predsedoval je g. A. Moder, zapisoval je g. Karol Dobčnik, vlado je zastopal gosp. policijski svetovalec, vitez Vidic.

G. Moder je odprl zbor, pozdravil najprej navzoče sodruge, nadalje omenil novejših časov, v katerih je tudi delalce odmerjena svoboda, posebno pa svoboda zborovanja, ali kakor zvesti državljani tudi peki nočejo začeti nobenega zborovanja, ako se pred vsem ne spomnijo očeta države, presvitlega cesarja; povabi torej zbor, da zakliče 3kratni: „Živio naš cesar Franc Josip I.“ (Več sekund trajajoči navdušeni živiklicji).

Na to je predstavil g. Moder vladnega komisarja, g. vit. Vidica, katerega je zbor spoštljivo pozdravil in mu zaklical: „živio“.

Govoril je g. Dobčnik o namenu zborovanja in mej drugim je rekel, da so se hoteli tržaški peki pred vsem poslužiti dobrot nove obrtnijske postave, ter so uže leta 1885, vložili prošnjo in pravila za osnovo pekovske zadruga; toda magistrat in trgovska zbornica sta nasprotna vsakej zadrugi in zato nista v tej zadevi ničesa storila. Peiki so potem poslali več deputacij na deželno vlado, da bi ona primorala njej podrejene obrtnijske oblasti, da potrdi postavnost obstoj pekovske zadruga in jo postavno uvede. Ali vse zastoj. Zato je treba storiti skrajne korake in opomniti gosposko, da peki stoji danes na podlagi zakona, mej tem, ko se magistrat in trgovska zbornica protivita postavi in je zadosti žalostno, da morajo priprosti delalci obrtne oblasti opominjati na izvršitev postave. Še ena pot je odprta in ta je, prošnja na ministerstvo, da ono z močno roko poseže v to zadevo.

Na to naznani g. Moder, da je odprto zborovanje.

Oglasi se g. Bitičnik in predlaga, da je treba prošnjo na ministerstvo precej odposlati in vso žalostno zadevo natančno razjasniti ministru trgovinstva; nadalje pravi, da so se uže nekateri peki v tej zadevi obrnili do poslancev na Dunaj in da je naš tržaški poslanec uže bil pri ministru v tej zadevi, ter da je nj. ekscel-

lenca minister za trgovino zagotovil istemu poslancu, da stvar precej pospeši.

Zbor je to vest pohvalno na znanje vzel in pri glasovanju o prošnji na ministerstvo, je bila ta sprejeta soglasno.

Na to se oglase nekateri peki in prašajo, kaj pa potem, ko bi tudi ta korak ne pomagal. Na to so vsi, kakor iz enega grla zakričali: „potem pa ustavimo delo“.

Predsedovatelj g. Moder nasvetuje po kratkem pogovoru z g. vladnim komisarjem, da se počeka še vsaj 6 tednov, in ko bi tudi potem ne bilo nič, naj bi se zopet zbor sklical in sklenili skrajni koraki. Ta predlog zbor potem odobri, na kar se je razišel.

Pekovska stvar je torej postala nujna in uprav zdaj se pokaže, ako veljajo na Primorskem druga načela, kakor na Kranjskem.

Pekovska zadruga menda tudi zato ne diši nekaterim oblastnjam, ker bi bila čisto slovenska, kajti od 700—800 pekov v Trstu je 95% in še več Slovencev.

Sicer pa bi bilo vendar čas pokazati magistratu, da Trst ne stoji zunaj avstrijskih zakonov, kakor so tega prepričani Raskovič e tutti quanti.

Pobirki iz časnikov. G. Burgstallerja ima Šalobarda v eni zadnjih številkih zopet prav dobro pri fraku. Ne le, da mu ni nič hvaležna, ker je nje pristaše zamarec pral, ona mu celo očita, da se v vsako stvar meša, kakor stare babe, pa da pri vsem tem ne bode tržaški podesta, po načelu: „Pferde machen wir zu Doktoren“ itd. — „Il Mattino“, ki po nekakem zastopa novo politiko na Primorskem, se je sprivil na dopisnika v „Vaterlandu“ in mu svetuje, naj se obrne na policijo, da mu dajo kaj iz skrivnega zaloga. Ako bi hotel dopisnik „Vaterlanda“ res poslušati svet „Mattina“, bi se gotovo moral najprej obrniti na urednika „Mattina“, kakor strokovnjaka.

Tržaške novosti:

O g e n j. Po noči v četrtek je jelo goreti v skladišču gg. Modich in Grebene v hiši št. 6 ulice sv. Ivana. Nevarnost je bila velika, ker je imel plamen mej papirjem v skladišču dosti hrane, vendar pa se je požarnej brambi posrečilo požar zadušiti, predno je začelo goreti v prvem nadstropju. Nastala škoda iznaša par sto goldinarjev.

I z l j u b o s u m n o s t i je neka Viktorija Danielis zabodla svojemu ljubčeku, vojaku Franju Rovis 97. peš-polka nož v glavo, ko se je z njim razgovarjala pred veliko vojašnico. Vročekravnega dekleta so zaprli, ljubček njen pa bode izgubil levo oko.

Policijsko. „Gospa“ G. je ukradla kuharici Ivani K. koja je bila pri njej na stanovanju, 15 gl. denarja in nekaj oblačil. — Lepa gospodinja to! — Antonija I. in Liza C. ste se — Bog vé zakaj — steple. Pulile ste si tako pošteno lasé, da ste morali obé v bolnico zdraviti sé. — Ko ste si obvezali svoje rani, so ju deli pod ključ.

Sodnijsko. Prodajalka Ivana N. je dobila 15 dni zapora, ker je prodala nekemu otroku kapsulje. Deček je prišel namreč vžigajoč kapsulje ob levo oko. — Cigan Ivan Poropat je bil obsojen na 4 mesece ječe radi nevarnega pretenja. — Kočijaž Anton Müller, koji je 14. marca t. l. povozil 77-letnega težaka Angela Davide, koji je mej tem vsled pridobljenih ran umrl, bil je včeraj obtožbe rešen in iz zapora izpuščen. — Dokazalo se je namreč, da je bil staréeka svaril, toda ta je bil gluh in kratkoviden ter mu je prišel pod konje, predno je mogel kočijaž voz ustaviti.

Postavo o črnej vojski smo priložili današnjemu listu in jo morejo čitatelji Edinosti kupiti tudi v vsih tržaških tabakarnah, kder se prodaja po 5 kr.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico napravi na binkoštni ponedeljek 30. maja 1887. shod v Blačah (Faak) v gostilni Ojcelnovi (p. d. pri Cvancgerju) ob 3. uri popoldne.

„Znamnje božje“. Na hribu, imenovan „Bolšine“ pri vasi Malapristava na Notrajskem, našel je nek kmet lansko leto, na sv. Ane dan podobo matere božje z Jezusom v zemlji, katera je bila okoli podobe od divjih živali le tolkaj razkopana, da se je podoba iz porcelana, starodavno umetno delo, 20 centim. veliko, le nekoliko iz zemlje videla, imel je to neizrečeno lepo podobo shranjeno isti kmet do zdaj; ker so pa med tem časom ljudje pokazali željo, sklenoli smo, za to podobo narediti kapelico. Še to pristavim, da je bila pred 520 leti tu grajščina in kapela Matere Božje in sv. Margarete. 21. dan tega meseca, ko smo za kapelo kopali, našli smo več starinskih reči; 22. dan tega meseca pa smo ob 2 uri popoldne

